

Posudek na bakalářskou práci Terezy Šoltésové

Práce se věnuje formování žánru české detektivky v prvních desetiletích 20. století a její následující výrazné fázi v letech šedesátých. V úvodní části se zabývá vymezením tohoto žánru (Encyklopedie literárních žánrů, Slovník literárních pojmů, Todorovova Typologie detektivního románu atd.). Zde je důležitá tzv. narativní mezera, „při níž dojde k záměrnému vynechání informací, k nimž se má detektiv i čtenář dostat sám v průběhu vyšetřování / četby“ (s. 12). Následuje přehled uzuálních norem tohoto žánru, tzv. pravidel (které mohou být záměrně narušovány) a charakteristika vypravěče, detektiva a jeho případného pomocníka. Po stručném nástinu převážně anglosaských inspiračních zdrojů detektivky se Tereza Šoltésová zaměřuje na genezi tohoto žánru v českém prostředí (Alfons Bohumil Šťastný a jeho cliftonky, dále František Frolík, Jaroslav Pokorný a Václav Havránek píšící většinou pod anglickými pseudonymy, Rodokaps).

Vlastní jádro práce tvoří analýza próz i eseje Karla Čapka (tzv. kapesní povídky, Holmesiana), románů Emila Vachka (zejména Tajemství obrazárny a Zlá minuta) a třetího z výrazné trojice autorů první poloviny 20. století, kteří povznesli tento žánr nad úroveň běžné komerce, Eduarda Fikera (Paní z šedivého domu, Zinková cesta). Vzhledem k tomu, že Vachek i Fiker jsou tvůrci mnoha dalších děl s detektivními a kriminálními náměty (oba publikovali i po druhé světové válce a pokoušeli se prorazit cenzurní bariéru poúnorové doby, kdy byly detektivky vnímány jako škodlivý literární brak), je tento výběr správný. Umožňuje soustředit se k bližší interpretaci kompozice, narativních postupů a zvláště postav detektivů (doktor Mejzlík, inspektor Klubičko, inspektor Corn, detektiv Čadek) a jejich „watsonů“.

Druhou vlnu zájmu o detektivní literaturu přinesla česká literatura šedesátých let. Z několika osobností, které se tomuto žánru věnovaly (Karel Michal, Hana Prošková, Václav Erben), vybrala Tereza Šoltésová dvě, Jana Zábranu a Josefa Škvoreckého. Z jejich děl jsou analyzovány tři společné romány Zábranovy a Škvoreckého s detektivem Pivoňkou (Vražda pro štěstí z doby první republiky, Vražda se zárukou z roku 1938 a Vražda v zastoupení z období nacistické okupace) a „borůvkovské“ detektivní příběhy Josefa Škvoreckého se stručným dodatkem o amatérské vyšetřovatelce Evě Adamové.

Práce je napsána s přehledem, dobrou znalostí příslušné literatury i schopností interpretovat literární text. Detektivní žánr je silně formalizovaný, a proto jsou zajímavé specifické rysy českých detektivek uvedených autorů, jež Tereza Šoltésová prezentuje, i intertextové vztahy a narážky, které uvádí (např. na s. 47). Zároveň se ukazuje, že zvláště poválečný vývoj detektivního žánru byl podstatně závislý na proměnách kulturněpolitického ovzduší.

Předložená práce Terezy Šoltésové splňuje kritéria bakalářských prací. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji známku „velmi dobře“.

